

Soldaat Henri Verboven

Ter nagedachtenis van hen die de loop van de geschiedenis niet veranderden, ondanks hun heldenmoed.

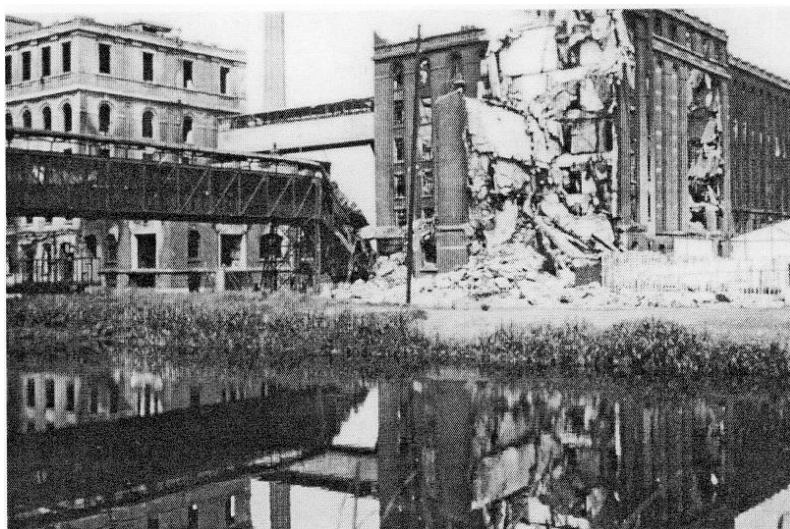
Soldaat Josephus Carolus Henricus Verboven, geboren te Paal op 3 februari 1914, zoon van Felix "Filke" Hubertus Verboven en Maria Elisabeth "Liza" Ackx, woonde in de Dorpstraat 93, later 128, waar nu Il Mondo is gevestigd. Destijds baatte de zus van Henri, Maria er een kruidenierswinkel uit.

Henri was oud- leerling van het Atheneum te Diest en bediende bij de belastingen in Tessenderlo. Hij werd "wederopgeroepen" tijdens de mobilisatie en vervoegde als soldaat het 1ste Bataljon van het 4de Regiment Jagers te Voet.

Op zondag 26 mei 1940 klopte er iemand aan de deur van de familie Verboven in Paal. Liza (Elisabeth), de vrouw van "Filke" (Felix) Verboven deed het luikje voorzichtig open. In oorlogstijd zijn mensen op hun hoede want op 10 mei 1940 waren de Duitsers binnen gevallen in ons land. De man vroeg of hij "bij Verboven" was. Liza bevestigde zijn vraag, waarop hij verder ging. Even later verscheen veldwachter Louis Reynders met de vraag of "Filke" mee naar de burgemeester, Isidoor Convents, wilde komen.

Toen Filke en de veldwachter vertrokken, zei Liza : "D'r is iets met ons mannen." Ze bedoelde haar zonen. Een moeder heeft nu eenmaal een speciale band met haar kinderen. Haar voorgevoel zou uitkomen toen Filke en de veldwachter terugkwamen.

Henri was gesneuveld tijdens de slag van Wijgmaal bij Leuven, op vrijdag 17 mei 1940 (1) bij het ochtendgloren. De boodschapper, een man uit Scherpenheuvel, had Henri gevonden langs het kanaal in Herent op de berm aan de tegelfabriek "Les Usines de la Dyle", tegenover de fabrieken Remy, op de andere oever van het kanaal. De man overhandigde het horloge, de brieven tas en het metalen eenzelveheidsplaatje.

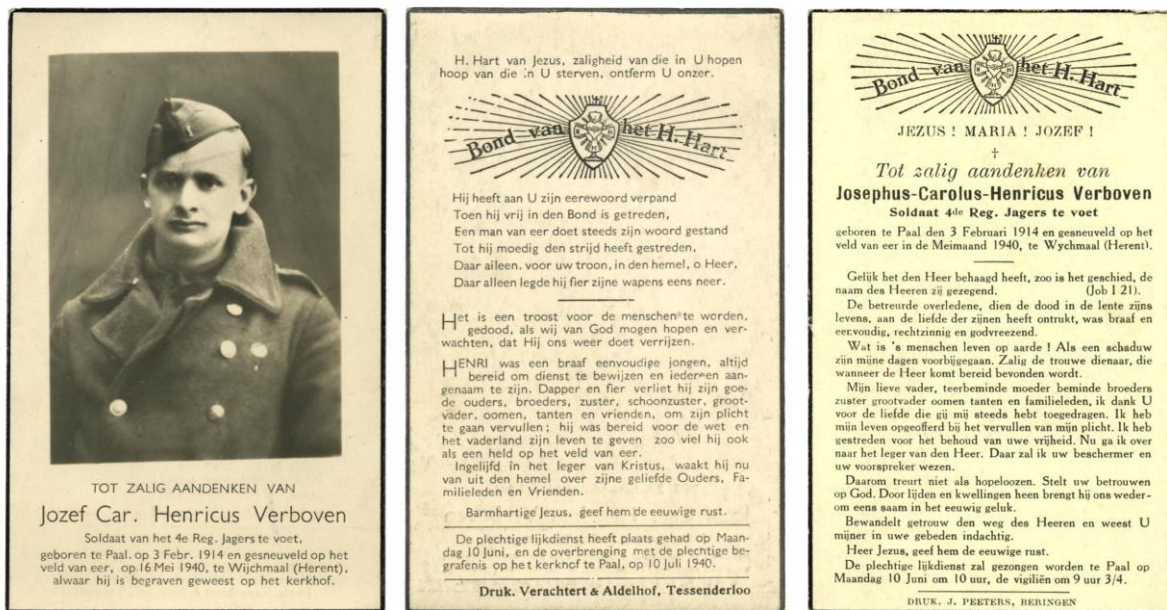
Het Remy-complex te Wijgmaal-Herent. De fabriek was de scheiding tussen de Britse troepen richting Leuven en de Belgen richting Mechelen/Antwerpen. Bemerkt de Voetgangersbrug over de Vaart. Remy stelde toen 2000 mensen tewerk en produceerde er o.a. stijfjes en lijmen.

Het lichaam van Henri lag op de plaats van waaruit de foto is genomen.

Pieter, "Pier" Vanzeir, schrijnwerker in Meelberg en vriend des huizes en nonkel Jef Ackx, de broer van Liza, de boodschapper, veldwachter Louis Reynders als handhaver van de wet en Filke vertrokken met de fiets naar Wijgmaal, zo'n 40 km verder. De boodschapper kende de streek en leidde hen via binnenwegen, de Duitsers ontwijkend, naar de plaats waar Henri stierf. Henri lag daar na negen dagen in dezelfde houding zoals hij sneuvelde. De overige Belgische soldaten waren gevlucht of krijgsgevangen genomen en de Duitsers hadden Henri gewoon laten liggen. Onbegrijpelijk.

Voor vader Filke was het onmenselijk zijn arme zoon daar op een hoopje te zien. Ze brachten hem weg naar het kerkhof van Herent, waar een graf werd gedolven. Hierna gingen ze op zoek naar een schrijnwerker bij wie hoogdringend een kist werd besteld. Het moet een uiterst zware beproeving geweest zijn. Laten we niet vergeten dat Pier Vanzeir pas 2 weken daarvoor ook zijn eigen zoon Charel, die gedood was in Aarschot, ten grave had gedragen

Op woensdagmorgen 29 mei trokken ze voor de tweede keer naar Wijgmaal. Met de doodskist stapten ze naar het kerkhof. Henri werd terug opgegraven, in de kist gelegd en een tweede keer begraven. Een hele tijd daarna, alleszins volgens het overlijdensprentje, had in Paal op 10 juni de begrafenisplechtigheid plaats.

(1): Op bovenstaand rouwprentje wordt als datum van overlijden 16 mei 1940 vermeld.

In de militaire verslagen wordt op blz. 16 en 17 aangegeven: "vers les 2 ou 3 heures du 17, on tiraît ferme". "Le jour se levant.... Un de ses meilleurs soldats, VERBOVEN, devait le couvrir pendant la difficile sortie..... se faisait surprendre par une balle qui le faucha mortellement". Ook Generaal Lonay bevestigt dat Henri sneuvelde op 17 mei 1940.

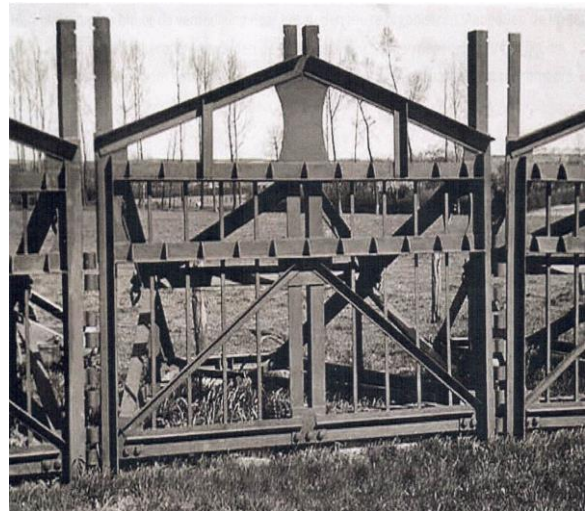
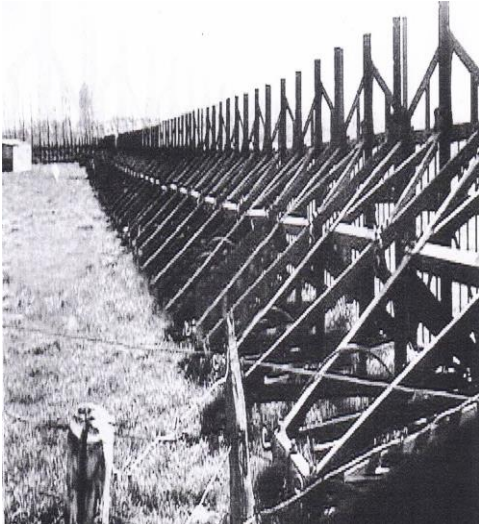
Laten wij eerst terugkeren naar de achtergronden en redenen waarom Henri Verboven het leven liet.

De 18-daagse Veldtocht.

Als eerste verdedigingslinie bevonden zich langs onze landsgrenzen infanteriedivisies, in de Ardennen en de Maaskant, waar bvb de Palenaar Ward Put bij het uitbreken van de oorlog gelegerd was, een cavaleriedivisie. De eigenlijke verdediging was gebaseerd op de stelling van Antwerpen tot Luik langs het Albertkanaal en van Luik tot Namen langs de Maas. Een derde verdedigingslinie werd gevormd door de KW-Linie (Koningshooikt-Waver) achter een natuurlijke grens, de Dijle. Onze troepen zouden het stuk Antwerpen-Leuven bemannen, de Britten Leuven-Waver en de Fransen Waver-Namen. De linie moest eigenlijk meer naar het Zuiden uitgebouwd worden, maar dit werd niet meer verwezenlijkt.

De KW- Linie of "De IJzeren Muur"

De bezoekers van het muziekfestival Werchter hebben er zonder twijfel ook nu nog de bunkers in de weiden gezien. Het zijn relictten van de IJzeren Muur of de KW-Linie. Dit moest, samen met de Dijle en het kanaal Leuven-Mechelen, nu in de volksmond "Het Bierkanaal" genoemd, naar aanleiding van de Stella Artois brouwerij in Leuven, een ultieme barrière vormen om de Duitsers tegen te houden. Tussen de 400 bunkers stonden 45.000 Cointet-elementen, zware metalen hekken of soms ook tetraëders (3-hoekige piramiden) en stukken anti-tank grachten.

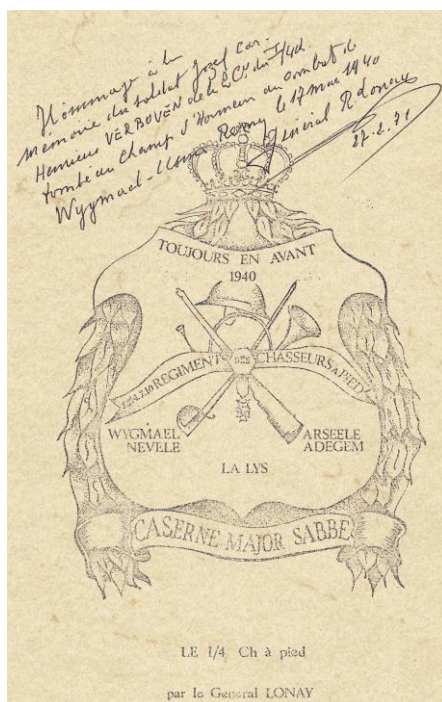
Toen mijn familie op 10 mei 1940 op de vlucht ging, wilde grootvader Leon Lucas van Tervant, oudstrijder van WO I/ 14-18 richting West-Vlaanderen, terug achter de IJzer, waar hij veilig dacht te zijn. Aan de IJzeren Muur in de streek van Mechelen-Leuven was de chaos echter compleet. Bompa liep alleen enkele kilometers voorbij de eindeloze rijen vluchtelingen en zag aan de IJzeren Muur enkel Duitse soldaten. De KW-linie was door de Belgen verlaten. Hij liep terug naar zijn familie en kon nog slechts 2 woorden prevelen : "Dutse begot!". Zoals mijn moeder vertelde, keerden ze uitgeput en wenend om en gingen terug naar Tervant. Daar hoorden ze van ver hun koeien reeds loeien omwille van de pijnlijk ontstoken uiers, omdat ze een week niet meer gemolken waren.

De heldendood van Henri Verboven.

Vanaf 14 mei begonnen de Duitsers de KW-linie af te tasten. De Duitsers wilden voorkomen dat er al te veel geallieerde versterkingen zouden aankomen. De bruggen van Blauwput in Kessel-lo en van de Tiensepoort waren door de Britten tijdig opgeblazen. Maar de Duitsers stooten snel door tot aan de loodsen van het Leuvens station.

Bijna gelijktijdig ontstonden er gevechten rond de Remyfabrieken in Wijgmaal. Deze sector werd dus verdedigd door de Belgen. Met een krachtige tegenaanval werden de Duitsers door het 6de Jagers te Voet en de Britse 3de Infanteriedivisie terug gedreven. De Duitsers werden voortdurend bestookt door Belgische en Britse artillerie. Bij het invallen van de duisternis hielden alle vijandigheden op. De volgende ochtend hervatten de Duitsers de aanval en de elitedivisie van Montgomery werd tot Wilsele teruggeslagen. De vijand bereikte de Leuvense binnenstad maar werd op zijn beurt teruggedreven. In de morgen van 16 mei werden Duitse infiltratiepogingen rond de Remyfabrieken en aanpalende gebouwen verhinderd door een Compagnie Jagers te Voet. Met enkele Duitse PAK 37's werden de fabrieken beschoten. Drie artilleriewaarnemers werden gewond. De Duitsers probeerden opnieuw maar geraakten nogmaals niet door de Belgische verdediging.

Op 15 mei had het Nederlandse leger de wapens neergelegd. Nu konden de Duitsers via Nederland Antwerpen en Oost- Vlaanderen aanvallen en het Belgisch leger zelfs omsingelen. Ondanks het moedige optreden aan de KW-Linie, kregen onze troepen het bevel om deze stellingen te verlaten en terug te trekken naar de Schelde en het kanaal Gent-Terneuzen.

De beschrijving van de uren die nu volgen, nemen wij uit de bundel van generaal Lonay die de voorpagina signeerde: *"Hommage à la mémoire du soldat Jozef Car. Henricus VERBOVEN de le C. du 1:4 ch. Tombé au Champ d'Honneur au combat de Wijgmael-Usine Remy, le 17 mai 1940 (1). General R. Lonay, 27-2-71"*.

Lonay was in de betreffende periode van mei 1940, majoor.

De generaal onderhield later contacten met de familie Verboven. Hij woonde de jaarlijkse herdenkingsviering van Henri bij en bezocht de familie.

De Franse tekst van de generaal werd vertaald door Arthur Verboven, de broer van Ward, Maria, Henri

en Louis.

Tijdens de slag bij Wijgmaal werd de ¼de Jagers aangeduid om de Tegelfabriek op de Westelijke oever van de Vaart te verdedigen en "tot nader order" stand te houden.

De groep waarvan Verboven deel uitmaakte, stond onder leiding van korporaal Noé Dehon, die een eliteschutter was. Hij schoot een aantal Duitsers neer, maar trok zo de aandacht van de vijand. De Belgische troepen raakten door de overmacht omsingeld en besloten zich terug te trekken. De verbindingsgenoot, slaagde er echter niet in Dehon te verwittigen, mede omdat de brug over de vaart opgeblazen was en hij het groepje niet meer kon bereiken.

Korporaal Dehon merkte dat hij aan zijn lot was overgelaten. Zonder zijn koelbloedigheid te verliezen, besloot korporaal Dehon zich op eigen houtje uit de toestand te redden.

Verboven, een van zijn beste soldaten, moest hem dekking bezorgen bij de moeilijke terugtrekking uit de Tegelfabriek. Verboven werd verondersteld hem onmiddellijk daarna te vervoegen. De actie slaagde uitstekend. Maar terwijl Verboven, na zijn opdracht te hebben vervuld, zich naar de plaats van dekking spoedde, op 30 à 40 meter afstand van de uitgang van de fabriek in kwestie, werd hij door een kogel dodelijk getroffen! Henri had de foto van zijn verloofde, Liza Mertens uit Hulst-Tessengerlo nog in zijn brieven tas. Liza huwde later zijn beste schoolkameraad, Albert Bosmans.

Op meer dan twee kilometer van de vaart konden de overige manschappen in een klein bosje op adem komen en nadenken over het verder verloop van de gebeurtenissen. Zich zo goed mogelijk verbergend, liepen zij door een korenveld, helaas recht in de armen van een vijandelijke compagnie met het geweer in aanslag.

Dehon, die zijn koelbloedigheid bewaarde, riep: "Sta recht. Werp uw wapens weg. Geef u over". De groep kwam tot stilstand voor een Duitse officier, die hen goedkeurend opnam. Plotseling sprong een soldaat uit de rangen tevoorschijn en vuurde, van vlak bij, een mitraillette-salvo af waarvan 3 à 4 kogels Dehon in de buik troffen. Deze viel neer, zonder echter het bewustzijn te verliezen. De officier liet de man, die deze laffe daad pleegde en reeds door zijn kameraden in bedwang gehouden werd, onmiddellijk ontwapenen.

De officier, die een mondjevol Frans sprak, excuseerde zich voor het spijtig voorval. Hij legde uit dat de broer van de dader één van zijn soldaten was die werd doodgeschoten vanuit de richting waaruit de Belgen kwamen. Het was dus ongetwijfeld een slachtoffer van Dehon.

Verplegers kwamen vlug ter plaatse. Dehon werd op een draagberrie gelegd en richting Wijgmaal gevoerd waar een hulppost gevestigd was. De korporaal, nog steeds bij bewustzijn, had nog de kracht om tot zijn manschappen te zeggen "Tot binnenkort!".

Van de hulppost, waar hij de eerste zorgen ontving, werd hij naar een veldhospitaal, achter Wijgmaal, overgebracht. Onderweg zag hij dat de Duitsers hun doden in 5 lagen van 10 doden opstapelden, dus 50 doden per stapel. Hij telde er een dozijn, maar waarschijnlijk waren er elders nog meer. De 72 stuks artilleriegeschut waarover de Commandant van het 1ste beschikte, hadden een zware slachting aangericht onder de Duitsers!

Majoor Lonay hoorde dit ganse verhaal van Dehon toen die, zwaar invalide terugkeerde uit gevangenschap. Hij had als enige Belg in een Poolse lazaret meer dan 5 maanden doorgebracht tussen 200 zieke en gewonde Poolse en Franse soldaten.

En zo eindigde de slag bij Wijgmaal. Hij begon de 15de 's avonds en eindigde de 17de mei 1940 in een voormiddag. De 16de was een bijzonder roemrijke dag, zoals dat in het legerjargon wordt genoemd, voor het ¼de Jagers. Officieren, onder-officieren, korporaals en Jagers vielen op door inzet en moed.

Het is zeer uitzonderlijk dat de naam van een gewoon soldaat vermeld wordt in de notulen van het Regiment: 17 mei 1940 (1),

"Soldaat Verboven dekte de aftocht van zijn kameraden met zijn FM30. Eens de aftocht gedekt, spoedde soldaat Verboven zich naar de plaats waar de anderen zich bevonden, een 30 à 40-tal meter verwijderd van de fabrieksuitgang. Op zijn vlucht wordt hij echter dodelijk getroffen door Duits geweervuur. De overige mannen vluchtten verder doorheen de graanvelden."

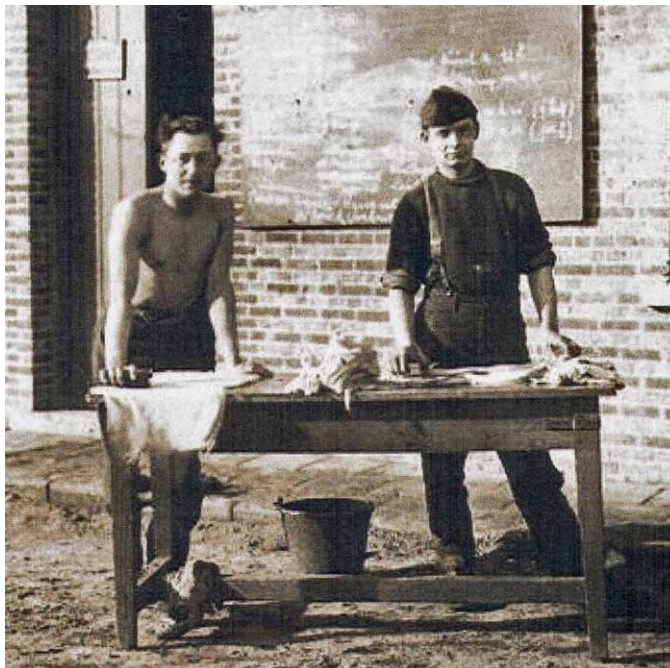
Henri wordt naar Paal overgebracht.

De idee dat hun zoon zo ver weg gesneuveld was voor het vaderland, was zeer pijnlijk voor zijn ouders. Het was hun uitdrukkelijke wens dat Henri op eigen grond werd begraven.

En dus trokken ze voor de derde maal naar Herent. Filke Verboven, Pier Vanzeir, veldwachter Louis Reynders, Jef Ackx en Gust Das. Gust was beenhouwer, woonde aan de Tessenderlose Steenweg, had een camionette en was bereid gevonden om Henri over te brengen naar Paal. Met toestemming van de gemeente Herent werd Henri op maandag 10 juli 1940 opgegraven

Tegen het vallen van de avond arriveerden ze in Paal en werd de kist de kerk binnengedragen waar een korte dienst werd gehouden en daarna tot op het kerkhof begeleid waar Henri voor de derde maal, maar definitief, op het Paalse kerkhof werd begraven. Eindelijk vond de jonge held in zijn geboortedorp rust.

Tot slot nog een mooie foto van Henri (rechts), enkele dagen vóór zijn dood. Samen met een kameraad doet hij "ergens ten velde" de was. Je herkent direct een echte Verboven

Bron: Verslagen van de 18-daase veldtocht van het 1^e Bat. 4de Regiment Jagers te Voet.

Paal, 10 mei 2025

De kwartierstaat van het gezin Verboven-Ackx in Kiosk 46/12-10-2006

Verboven Felix Hubertus (Filke)

°Paal 15.03.1883

+Paal 27.02.1961

Felix was de zoon van Verboven Josephus en Luts maria Sophia

X Paal 05.02.1910

~

Ackx Maria Elisabeth

°Paal 10.12.1884

+Paal 09.06.1973

Verboven Felix Henri Edward

°Paal 16.12.1910

+Heusden-Zolder 30.07.1996

X Koersel

~

Jamar Emma

°Lummen 20.03.1910

+Heusden-Zolder 23.12.2001

Verboven Josephus Angela Maria

°Paal 18.05.1912

+Diest 01.06.1972

~

Verboven Josephus Carolus Henricus (student-soldaat)

°Paal 05.02.1914

+Herent 17.05.1940 (1)

~

Verboven Ludovicus Julianus Albertus

°Paal 02.11.1917

+Heusden-Zolder 08.03.2005

X Paal 03.05.1943

~

Reynders Maria Felicia Marguerita

°Paal 28.06.1919

+Beringen 21.05.2012

Verboven Edward Henri Louis Arthur

°Paal 11.02.1927

+Diest 13.04.2012

X Koersel 1950

XX Kolwezi 1976

Lantmeters Lidy

°De Panne 08.01.1927

Pezu Muvum Jeanne

Delen van de teksten zijn van Jef Theunis, Arthur Verboven en Chris Cierpal in Kiosk 45 op 12 juli 2006. Aangevuld door André Luyten en Hilaire Poels.

Met dank aan de familie Verboven voor hun hulp.